

Lékařská terminologie a etika

Názvy oborů a s nimi související pojmy	
morphologia	nauka o stavbě těla
anatomia	nauka o stavbě těla
histologia	nauka o tkáních
histos	tkáň
embryologia	nauka o prenatálním vývoji
physiologia	nauka funkcí zdravého organismu
fysis	příroda, přírodní, přirozený, normální
biochemia	nauka o látkové přeměně
pathomorphologia	nauka o chorobných tvarech těla
morfe	tvar
pathophysiology	nauka funkcí nemocného organismu
pathos	nemoc, choroba
pathobiochemia	nauka o látkové přeměně nemocného organismu
microbiologia	nauka o mikroorganismech
imunologia	nauka o odolnosti proti cizím látkám
parazitologia	nauka o parazitech
epizootologia	nauka o nemoci v populacích zvířat
genetica	nauka o dědičnosti
pharmacologia	nauka o účinku léků na organismus
pharmacon	lék, léčivo
pharmacia	nauka o výrobě, distribuci, vydávání léků
toxicologia	nauka o jedech
toxicon	jed
propaedeutica	uvedení do základů oboru
diagnostica	rozpoznání nemoci
therapia	léčení
praeventia	předcházení nemocem
prophylaxis	zabránění vzniku nemoci
interna	vnitřní lékařství
internus	vnitřní
chirurgia	léčení operací (rukou)
orthopedia	nauka o nemocech pohybového aparátu
orthos	rovný
anaesthesiologia	nauka o znecitlivění
anaesthesia	znecitlivění
gynaecologia	nauka o nemocech samičího pohl. aparátu
andrologia	nauka o nemocech samčího pohlavního aparátu
osteologia	nauka o kostech
myologia	nauka o svalech
dermatologia	nauka o chorobách kůže
onychologia	nauka o kopytu, paznehtu, drápu
pneumologia	nauka o chorobách plic
cardiologia	nauka o chorobách srdce

stomatologia	nauka o chorobách dutiny ústní, zubů
gastrologia	nauka o chorobách žaludku
enterologia	nauka o chorobách střev
hepatologia	nauka o chorobách jater
neurologia	nauka o chorobách nervového systému
psychologia	nauka o duševních jevech
psychiatria	nauka o duševních poruchách
urologia	nauka o chorobách močového aparátu
venerologia	nauka o chorobách pohlavního aparátu
sexuologia	nauka o pohlavním životě
ophtalmologia	nauka o chorobách očí
otologia	nauka o chorobách uší
olfactologia	nauka o chorobách čichu
haematologia	nauka o krvi
endocrinologia	nauka o žlázách s vnitřní sekrecí
exocrinologia	nauka o žlázách s vnější sekrecí (feromonech)
cytologia	nauka o buňce
onkologia	nauka o nádorech
traumatologia	nauka o poraněních
pediatria	nauka o chorobách dětí
gerontologia	nauka o stárnutí organismu
geriatria	nauka o stáří a chorobách ve stáří
Život, nemoc, smrt	
vita	život
bios	život (ř)
morbus	nemoc
pathos	nemoc (ř)
nosos	nemoc (ř)
mors	smrt
thanatos	smrt (ř)
Části těla	
caput	hlava
cranium	lebka
facies	obličej, plocha
collum	krk,
cervix	krk
truncus	trup, kmen
thorax	hrudník
dorsum	hřbet
venter, abdomen	břicho, abdomen
pelvis	pánev
psoa	bedra
cauda	ocas
membrum thoracicum	končetina hrudní
axilla	podpaží

brachium	paže
cubitus	loket
antebrachium	předloktí
manus	ruka
membrum pelvinum	končetina pánevní
femur	stehno
genu	koleno
crus	bérec
pes	noha
Číslovky	
unus, una, unum	jedna
duo, duae, duo	dvě
tres, tres, tria	tři
quattuor	čtyři
quinque	pět
sex	šest
septem	sedm
octo	osm
novem	devět
decem	deset
Směry, polohy a s nimi související pojmy	
rostralis	k zobáku (rypáku)
roster	zobák, rypák
cranialis	k lebce
caudalis	k ocasu
sagitalis	předozadní
dorsalis	k hřbetu
ventralis	k břichu
lateralis	vnější, boční
medialis	vnitřní, ke středu
internus	vnitřní
externus	vnější
anterior	přední (u oka)
posterior	zadní (u oka)
superior	horní (u víčka)
inferior	dolní (u víčka)
superficialis	povrchový
profundus	hluboký
dexter	pravý
sinister	levý
proximalis	horní, blíže tělu
distalis	dolní, vzdálený od těla
palmaris	dlaňový, tj. dolní
plantaris	chodidlový, tj. dolní
axialis	přivracený k ose

abaxialis	odvrácený od osy
ascendens	vzestupný
transversus	příčný
descendens	sestupný
obliquus	šikmý
rectus	přímý
Velikost, struktura a s nimi související pojmy	
longus	dlouhý
longissimus	nejdelší
brevis	krátký
latus	široký
latissimus	nejširší
angustus	úzký
parvus	malý
minor, minus	menší
minus	nejmenší
magnus	velký
major	větší
maximus	největší
durus	tvrdý
mollis	měkký
crassus	hrubý
gracilis	jemný
Barvy a s nimi související pojmy	
albus	bílý
griseus	šedý
flavus	žlutý
aureus	zlatý
ruber	červený
roseus	růžový
kyaneos	modrý
viridis	zelený
niger	černý
Tvar a s ním související pojmy	
planus	plochý
rectus	rovný
orthos	rovný
curvus	křivý
curvatura	zakřivení
crassus	tlustý
tenuis	tenký
phrenicus	brániční (směřující k bránici)
cephalicus	hlavový (směřující k hlavě)
biceps	dvojhlavý

triceps	trojhlavý
quadriceps	čtyřhlavý
Části a s nimi související pojmy	
apex	hrot
corpus	tělo
basis	základ
radix	kořen
Plocha a s ní související pojmy	
facies	plocha
impressio	otisk
incisura	zářez, rýha
sulcus	žlábek, rýha
fovea	jáma, jamka
fossa	jáma, příkop
Otvory a s nimi související pojmy	
fissura	štěrbina
foramen	otvor
apertura	vchod, východ
aditus	vchod
hiatus	průchod, otvor
meatus	průchod
hilus	branka
porta	brána
canalis	kanál
fistula	píštěl, trubice
sinus	dutina, splav, záliv
Okrsek, okraj, hrana a s nimi související pojmy	
regio	krajina
area	plocha, okrsek
trigonum	trojúhelníkovitá plocha
apex	hrot
margo	hrana, okraj
crista	hřeben, lišta
lamina	list, membrána
Klenba, výduť a s nimi související pojmy	
torus	val
bulla	výduť, vyklenutí, bublina
fornix	klenba
squama	šupina
linea	čára

Hrbol, výběžek a s nimi související pojmy	
condylus	hrbol kloubní (kloubní výběžek)
paracondylus	hrbolek při kloubní
epicondylus	hrbolek nadkloubní
trochlea	kladka
trochanter	výběžek
tuberositas	drsnatina
tuber	hrb, hrbol
tuberculum	výběžek (okrouhlý)
processus	výběžek (delší a ostřejší než tuberculum)
geniculum	protáhlý výběžek, kolénko
eminentia	vyvýšenina
prominentia	vyvýšenina
Oblouk, křídlo a s nimi související pojmy	
arcus	oblouk
ramus	větev
ala	křídlo
hamulus	háček
anulus	prstenec
labyrinthus	labyrint
Tkáň, orgán a s nimi související pojmy	
os	kost
cartilago	chrupavka
ligamentum	vaz
articulatio	kloub
musculus	sval
arteria	tepna
vena	žíla
flebs	žíla
nervus	nerv
ganglion	uzlina nervová
nucleus	jádro
lymphonodus	uzlina
glandula	žláza
histos	tkáň
organum	orgán
Tělní tekutiny, výměšky a s nimi související pojmy	
aqua	voda
hydor	voda
sanguis	krev
heam	krev
lymphā	míza
lac	mléko

gala	mléko
lacrima	slza
saliva	slina
bilis, fel, chole (ř.)	žluč
sputum	hlen, chrchel
mucus	hlen
myxa	hlen (ř)
sperma	semeno
ejaculatum	ejakulát
urina	moč
kopros	výkal
excrementum	výměšek
lithos	kámen
Kost, spojení kostí, pohyby a s nimi související pojmy	
os	kost
periost	okostice
substantia compacta	hutná tkáň
medulla ossium	kostní dřeň
articulus	kloub
ligamentum	vaz
sutura	šev (spojení lebečních kostí)
symphysis	spona (chrupavčitá)
gomphosis	vklinění (zub v čelisti)
extensio	natažení
flexio	ohnutí
adductio	přitažení
abductio	odtažení
rotatio	otáčení
Kosti hlavy a s nimi související pojmy	
neurocranium	nervová část lebky
os occipitale	kost týlní
os basisphenoidale	kost klínová základní
os presphenoidale	kost předklínová
os temporale	kost spánková
os interparietale	kost mezitemenní
os parietale	kost temenní
os frontale	kost čelní
cavum cranii	dutina lebeční
splanchnocranium	obličejová část
splanchna	útroby
os ethmoidale	kost čichová
os nasale	kost nosní
os incisivum	kost řezáková
os lacrimale	kost slzná
os zygomaticum	kost jařmová

vomer	kost radličná
os palatinum	kost patrová
os pterygoideum	kost křídlatá
maxilla	horní čelist
mandibula	dolní čelist
sinus paranasalis	vedlejší nosní dutina (splav)
os hyoideum	jazykka
Obratle a s nimi související pojmy	
vertebra	obratle
atlas	1. obratel nesoucí lebku
axis	2. obratel krční
vertebrae cervicales	obratle krční
vertebrae thoracicae	obratle hrudní
vertebrae lumbales	obratle bederní
os sacrum	kost křížová
vertebrae caudales	obratle ocasní
Hrudník, hrudní kočetina a s nimi související pojmy	
thorax	hrudník
costa	žebro
sternum	hrudní kost
membrum thoracicum	hrudní končetina
clavicula	klíční kost
scapula	lopatka
humerus	kost pažní
brachium	paže
radius	kost vřetenní
ulna	kost loketní
olecranon ulnae	okovec
antebrachium	předloktí
carpus	zápěstí
metacarpus	záprstí
digitus	prst
os sesamoideum	sezamská kost
Pánev, pánevní kočetina a s nimi související pojmy	
pelvis	pánev (je tvořena levou a pravou os coxae)
os coxae	kost pánevní
os illii	kost kyčelní
os ischii	kost sedací
os pubis	kost stydká
cavum pelvis	dutina pánevní
apertura pelvis cranialis	craniální vstup do pánevní dutiny
apertura pelvis caudalis	caudální výstup z pánevní dutiny
os sacrum	kost křížová
membrum pelvinum	pánevní končetina

femur	stehenní kost
patella	česka
crus	bérec
tibia	holenní kost
fibula	lýtková kost
tarsus	hlezno
calcaneus	patní kost
metatarsus	nárt
digitus	prst
phalanx	článek
phalanx proximalis	spěnka (u koně)
phalanx mediae	korunka (u koně)
phalanx distalis	kopytní kost (u koně)
os sesamoideum	sezamská kost
Svaly a s nimi související pojmy	
musculus	sval
musculi capitis	svaly hlavy
musculi colli	svaly krku
musculi dorsi	svaly hřbetu
musculi thoracis	svaly hrudníku
musculi abdominis	svaly břicha
musculi membri thoracici	svaly hrudní končetiny
musculi membri pelvini	svaly pánevní končetiny
musculi caudae	svaly ocasní
m. longissimus	nejdelší sval
m. longus	dlouhý sval
m. latissimus	nejširší sval
m. rectus	přímý, rovný sval
m. transversus	příčný sval
m. obliquus	šikmý sval
m. scalenus	kloněný sval
m. serratus	pilovitý sval
m. digastricus	dvojbříškový sval
m. quadratus	čtyřhranný sval
m. rhomboideus	kosočtverečný sval
m. trapezius	kápovitý sval
m. deltoideus	deltový sval
m. piriformis	hruškovitý sval
m. sartorius	krejčovský sval
m. gracilis	štíhlý sval
m. teres	oblý sval
m. orbicularis	kruhový sval
m. biceps	dvojhlavý sval
m. triceps	trojhlavý sval
m. quadriceps	čtyřhlavý sval
m. extensor	natahovač sval

m. flexor	ohýbač sval
m. abductor	odtahovač sval
m. adductor	přitahovač sval
m. rotator	otáčeč sval
m. levator	zvedač sval
m. depressor	stahovač sval
m. retractor	zatahovač sval
m. corrugator	svrašťovač sval
m. tensor	napínač sval
m. sphincter	svěrač sval
m. dilatator	rozvěrač sval
m. dorsalis	horní sval
m. ventralis	dolní sval
m. rostralis	přední sval
m. caudalis	zadní sval
m. lateralis	boční v
m. medialis	střední sval
m. accesorius	přídavný sval
Povázky, šlachy, kanály a s nimi související pojmy	
fascia	povázka
tendo	šlacha
aponeurosa	široká úponová šlacha u plochých svalů
retinaculum	poutko
vagina	pochva
bursa	váček
bursa synovialis	tluhový váček
canalis	kanál
canalis femoralis	stehenní kanál
canalis inguinalis	tříselný kanál
Srdce, oběhový systém a s nimi související pojmy	
cor	srdce
auriculum	ouško
atrium	předsíň
ventriculus	komora
septum	přepážka
ostium	ústí
sinus	splav
foramen ovale	oválný otvor mezi předsíněmi
valvula	chlopeň
aorta	srdečnice
vena cava cranialis	přední dutá žíla
vena cava caudalis	zadní dutá žíla
truncus pulmonalis	plicní kmen
venae pulmonales	plicní žíly
pericardium	osrdečník

myocardium	svalová tkáň srdce
endocardium	vnitřní blána srdeční
arteria	arteria, tepna
vena	žíla
Lymfatický systém a s ním související pojmy	
lymphonodus	mízní uzlina
vasa lymphatica	míznice (mízní cévy)
truncus lymphaticus	kmen mízní
ductus thoracicus	mízovod
cisterna chyli	studnice chylu
chylus	mok ze střevní sliznice
Slezina, brzlík, Fabriciova bursa	
lien	slezina
thymus	brzlík
bursa farbriciï	Fabriciova bursa (u ptáků)
Dýchací systém a s ním související pojmy	
apparatus respiratorius	respirační aparát
rostrum	rypák
nasus	nos
vestibulum nasi	nosní předsíň
cartilago nasi	nosní chrupavka
cavum nasi	dutina nosní
septum nasi	přepážka nosní
concha	skořepa
meatus nasi	nosní průchod
sinus paranasalis	vedlejší nosní dutina
meatus nasopharyngeus	nosohltanový průchod
larynx	hrtan
glandula thyroidea	štítná žláza
glandulae parathyroideae	příštitné žlázy
trachea	průdušnice
bronchi	průdušky
pulmo	plíce
lobus	lalok
pulmo sinister	plíce levá
pulmo dexter	plíce pravá
Trávicí systém a s ním související pojmy	
aparatus digestorius	trávicí aparát
labia	pysky
buccae	tváře
gingivae	dásně
palatum durum	tvrdé patro

palatum molle	měkké patro
lingua	jazyk
dentes	zuby
cavum oris	dutina ústní
cavum sublinguale	dutina podjazyčná
glandulae salivales	slinné žlázy
tonsillae	mandle
pharynx	hltan
oesophagus	jícen
proventriculus	předžaludek
rumen	bachor
facies	plocha
curvatura	zakřivení
sulcus	zářez
plica	řasa
saccus	vak
diverticulum	výchlipka
reticulum	čepec
omasum	kniha
ventriculus	žaludek
abomasum	slez
gaster	žaludek
pylorus	vrátník
intestinum	střevo
duodeum	dvanáctník
jejunum	lačník
illeum	kyčelník
cecum	slepé střevo
colon	tračník
colon ascendens	vzestupný tračník
colon transversus	příčný tračník
colon descendens	sestupný tračník
rectum	konečník
anus	řiť
perineum	pánevní hráz
Játra, slinivka a s nimi související pojmy	
hepar	játra
lobus	lalok
porta	brána
vesica fellea	žlučník
ductus choledochus	žlučovod
pankreas	slinivka břišní
lobus	lalok
ductus pancreaticus	vývod pankreatu

Dutina hrudní a s ní související pojmy	
cavum thoracis	dutina hrudní
apertura thoracis cranialis	craniální vstup do hrudníku
apertura thoracis caudalis	caudální výstup z hrudníku
pleura parietalis	nástěnná pohrudnice
pleura pulmonalis	poplicnice
pleura mediastinalis	středohrudní pohrudnice
mediastinum	prostor mezi oběma pleurálními dutinami, obsahuje cévy, nervy
diaphragma	bránice
Dutina břišní a s ní související pojmy	
cavum abdominis	dutina břišní
peritoneum parietale	nástěnná pobřišnice
peritoneum viscerale	orgánová pobřišnice
peritoneum intermedium	vmezežená pobřišnice
omentum	opona
mesenterium	okruží
ligamentum	vaz
plica	řasa
epigastrium	prostor v brániční dutině až po poslední žebro – kolmici dolů
mesogastrium	prostor od posledního žebra po kyčelní hrbol
hypogastrium	prostor od kyčelního hrbolu po pánevní dutinu v linea terminalis
cavum pelvis	dutina pánevní
apertura pelvis cranialis	kraniální vstup do dutiny pánevní
apertura pelvis caudalis	kaudální vstup do dutiny pánevní
Močový systém a s ním související pojmy	
apparatus uropoeticus	močový aparát
ren	ledvina
cortex renalis	ledvinná kůra
medulla renis	ledvinná dřev
pelvis renalis	pánvička ledvinná
ureter	močovod
vesica urinaria	močový měchýř
urethra	močová trubice
diverticulum suburethrale	vychlípenina poduretrální (u skotu u samic)
glandulae suprarenales	nadledviny
Samičí pohlavní systém a s ním související pojmy	
organa genitalia feminina	samičí pohlavní ústrojí
ovarium	vaječník
folliculus ovaricus	váček vaječnickový
corpus luteum	žluté tělísko
corpus albicans	bělavé tělísko
tuba uterina	vejcovod

infundibulum	nálevka
isthmus	zúžení
tuba	trubice
uterus	děloha
corpus uteri	tělo děložní
cervix uteri	krček děložní
cavum uteri	děložní dutina
endometrium	děložní sliznice
myometrium	svalová vrstva
perimetrium	serózní povlak dělohy
vagina	pochva
vestibulum vaginae	poševní předsíň
vulva	vateň
labia	pysky
commissura dorsalis	dorsální spojka
commissura ventralis	ventrální spojka
rima	štěrbina
clitoris	poštěvácěk
Samčí pohlavní systém a s ním související pojmy	
organa genitalia masculina	samčí pohlavní ústrojí
testis	varle
epididymis	nadvarle
ductus deferens	chámovod
funiculus spermaticus	semenný provazec (chámovod+arteria+vena+obaly)
scrotum	šourek
glandula vesicularis	semenný váček
prostata	předstojná žláza
glandula bulbourethralis	bulbourethrální žláza
penis	pyj
glans penis	žalud pyje
prepuccium	předkožka
Mozek a s ním související pojmy	
systema nervosum	nervový systém
encephalon	mozek
telencephalon	koncový mozek
diencephalon	mezimozek
corpus pienale	epifýza - nadpahorčí
thalamus	pahorek
hypothalamus	podpahorčí
hypophysis	podvěsek mozkový
neurohypophysis	nervový lalok hypofýzy
adenohypophysis	žláznatý lalok hypofýzy
mesencephalon	střední mozek
corpora quadrigemina	čtyřhrbolí
metencephalon	zadní mozek

pons	most
cerebellum	mozeček
medulla oblongata	prodloužená mícha
ventriculi	komory (dutiny)
ventriculus lateralis	postranní mozková komora (v telencephalonu levá a pravá)
ventriculus tertii	třetí mozková komora (v diencephalonu)
aqueductus mesencephali	kanál (v mesencephalonu)
ventriculus quartum	čtvrtá mozková komora (v metencephalonu a myelencephalonu)
meninges	mozkové pleny
pia mater	měkká plena
arachnoidea	pavučnice
dura mater	tvrdá plena (v lebce přirostlá k okostici)
Hlavové nervy a s nimi související pojmy	
nervi craniales	nervy hlavové
nervus olfactorius	čichový nerv
nervus opticus	zrakový nerv
nervus oculomotorius	okohybný nerv
nervus trochlearis	kladkový nerv
nervus trigeminus	trojklanný nerv
nervus maxillaris	nerv horní čelisti
nervus mandibularis	nerv dolní čelisti
nervus facialis	lícní nerv
nervus abducens	nerv odtažitý
nervus vestibulocochlearis	sluchorovnovážný nerv
nervus glossopharyngeus	jazykohltanový nerv
nervus vagus	bloudivý nerv
nervus accesorius	přídavný nerv
nervus hypoglossus	nerv podjazykový
Mícha, nervy těla a s nimi související pojmy	
medulla spinalis	mícha
nervi cervicales	krční nervy
nervi thoracici	hrudní nervy
nervi lumbales	bederní nervy
nervi sacrales	křížové nervy
sympathicus	sympatický nervový systém
parasympathicus	parasympatický nervový systém
organum visum	zrakové ústrojí
Oko a s ním související pojmy	
oculus	oko
bulbus oculi	oční koule
cornea	rohovka
sclera	bělima
lens	čočka

corpus ciliare	řasnaté těleso
iris	duhovka
choroidea	cévnatka
corpus vitreum	sklivec
retina	sítnice
organa oculi accessoria	přídavná ústrojí oka
orbita	očnice (kostěná jáma)
periorbita	obočnice (vystýlá orbitu)
musculi bulbi	oční svaly
tunica conjunctiva	spojivka
palpebrae	víčka
glandula lacrimalis	slzná žláza
ductus nasolacrimalis	slzovod
Ucho a s ním související pojmy	
organum vestibulocochleare	statické a sluchové ústrojí
auris interna	vnitřní ucho
auris media	střední ucho
cavum tympani	bubínková dutina
membrana tympani	bubínek
malleus	kladívko
incus	kovadlinka
stapes	třmínek
tuba auditiva	sluchová trubice (Eustachova trubice)
auris externa	vnější ucho
meatus acusticus externus	zevní zvukovod
auricula	ušní boltec
Kůže a s ní související pojmy	
integumentum commune	společný pokryv těla
cutis	kůže
epidermis	pokožka
stratum corneum	rohová vrstva (v kůži)
stratum germinativum	zárodečná vrstva (v kůži)
corium	škára (v kůži)
stratum papillare	bradavčitá vrstva (v kůži)
stratum reticulare	síťovitá vrstva (v kůži)
stratum placidum	plochá vrstva (v kůži)
tela subcutanea	podkoží
pilus	chlup
folliculus pili	chlupový váček
papilla pili	chlupová bradavka
pilus	chlup
glandulae sebecae	mazové žlázy
glandulae sudoriferae	potní žlázy

Pazneht, kopyto, dráp a s nimi související pojmy	
ungula	pazneht, kopyto
capsula unguulae	pouzdro rohové paznehtu, kopyta
matrix unguulae	lůžko paznehtní
tela subcutanea	podkoží
paries	stěna
torus	patka
solea	chodidlo
paraungula	paznehtek
unguicula	dráp
paries	stěna
solea	chodidlo
tori	mozolce
cornu	roh
tubulus corneus	rohový toulec
matrix cornus	rohové lůžko
Mléčná žláza a s ní související pojmy	
uber	vemeno
mamma	mléčná žláza
glandula mamaria	mléčná žláza
lobuli	lalůčky
ductus lactiferus	mlékovod
sinus lactiferus	mlékojem
papilla mammae	struk
Posmrtné změny a s nimi související pojmy	
rigor mortis	ztuhnutí posmrtné
algor mortis	vychladnutí posmrtné
livor mortis	skvrny posmrtné
cruor mortis	krevní sraženina posmrtné
hypostasis	sklesávání, pasivní překrvení posmrtné
imbibitio	prosakování (krevního barviva) posmrtné
pseudomelanosis	zelenavé až šedavé zbarvení (melanos = černý) posmrtné
dehydratatio	vysychání (posmrtné)
autolysis	autolýza (samorozklad)
putrefactio	hniloba (hnilobný rozklad)
Poruchy růstu a s nimi související pojmy	
agenesia	nevytvoření ani základu orgánu
aplasia	nevyvinutí orgánu nebo části (zformuje se základní orgán, ale vývoj neprobíhá)
hypoplasia	nedostatečný vývin orgánu nebo části (zformuje se orgán ale vývoj není úplný)
Regresivní změny a s nimi související pojmy	

necrosis	místní odumření tkáně (v živém organismu)
atrophia	zmenšení normálně vyvinutého orgánu nebo jeho části
dystrophia (degeneratio)	degenerace - změna složení tkáně
Progresivní změny a s nimi související pojmy	
regeneratio	obnovení původní narušené tkáně a buněk stejnou tkání
reparatio	nahrazení původní narušené tkáně a buněk jinou tkání
hypertrofia	zvětšení tkání nebo orgánů (zvětšením buněk)
hyperplasia	zvětšení tkáně (zvětšením velikosti buněk a počtu buněk)
metaplasia	přeměna tkáně v jinou tkáň
Poruchy cirkulace krve a lymfy a s nimi související pojmy	
ischemia	nedokrvení (zmenšené zásobování krví org. a tkání)
hyperemia	překrvení (zvýšené množství krve v org. a tkáních)
macula	skvrna
haemorrhagia	krváceniny (výstup krve z krevního řečiště)
pettechia	tečkovité krvácení
purpura	mnohočetné tečkovité krvácení
vibices	čárkovité krváceniny
ecchymosis	nepravidelné plošné tečkovité krvácení
haematoma	výron krve do tkáně, podlitina
thrombosis	intravitální sraženina krve v cévách (v místě sražení)
thrombus	sraženina
embolia	uchycení částice v cévě vzniklé v jiném místě
embolus	vmetek
metastasis	druhotné patologické ložisko
oedema	otok, hromadění tkáňového moku v tkáni (transudát)
transsudatum	nezánětlivý výpotek
Zánět a s ním související pojmy	
inflammatio	zánět
rubor	zarudnutí, zčervenání (příznak zánětu)
tumor	zduření, zvětšení, otok (příznak zánětu)
calor	teplo (příznak zánětu)
dolor	bolest (příznak zánětu)
functio laesa	porucha funkce, poškození funkce (příznak zánětu)
inflammatio alterativa	zánět s převládajícím poškozením tkáně (zpravidla parenchymů)
inflammatio exudativa	zánět s převládající tvorbou exudátu (kůže, sliznic, seróz)
inflammatio proliferativa	zánět s převládající tvorbou granulační tkáně (interstitia)
inflammatio specifca	zánět s vytvoření specifických infekčních granulomů
exsudatum	exudát (zánětlivý výpotek)
inflammatio serosa	serózní zánět
inflammatio catarrhalis	katarální zánět (vodnatý výpotek na sliznici)
inflammatio vecisularis	puchýřkovitý zánět (vesicula = puchýřek)
inflammatio aphotosa	aftózní zánět (aphtha = eroze vzniklá prasknutím puchýřku)
inflammatio mucosa	hlenovitý zánět (vodnatý výpotek s hlenem)

inflammatio fibrinosa	fibrinózní zánět (fibrinózní výpotek)
inflammatio cruposa	fibrinový zánět sliznic (pablány na sliznici)
inflammatio difterioidea	příškarovitý zánět sliznic (rozpad horních vrstev sliznice)
inflammatio necroticans	nekrotizující zánět sliznic (rozpad i dolních vrstev sliznic)
inflammatio purulenta	hnisavý zánět sliznic, na sliznici hnisavý výpotek
pustula	neštovička (vyvýšenina epidermis vyplněná hnisem)
absces	hlíza (dutina novotvořená vyplněná hnisem (i s píštělí)
ulcus	vřed (hnisavý ohraničený zánět kůže nebo sliznic sahající do hlubších vrstev, s provalením na povrch)
furunculus	nežít (hnisavý ohraničený zánět)
carbunculus	uhlák (bolestivý velký ložiskový zánětlivý útvar černý s nekrotickým rozpadem tkáně)
phlegmone	flegmóna (hnisavý zánět intersticia – pojiva)
inflammatio ichorosa	hnilobný zánět (hnilobný výpotek)
ulcus	vřed (hnilobný)
gangraena	sněť, hnilobný zánět interstitia
inflammatio haemorrhagica	krvavý zánět (krvavý výpotek)
Tělní kameny a jim podobné útvary a s nimi související pojmy	
uricopathia	chorobné usazování kyseliny močové
petrificatio	usazování vápenných solí, zkamenění
lithiasis	tvorba kamenů
sialolithiasis	slinné kameny
enterolithiasis	střevní kameny
cholelithiasis	žlučové kameny
urolithiasis	močové kameny
bezoar	útvary podobné kamenu vytvářené z rostlinných i živočišných tkání
phytobezoar	útvary z rostlinných vláken podobné kamenu
trichobezoar	útvary z chlupů podobné kamenu
Nádory a jim podobné útvary a s nimi související pojmy	
cystis	chorobně vzniklá dutina v těle, vyplněná obsahem
tumor	nádor (bezúčelné vytvoření tkáně)
benignus	neškodný, nezhoubný
malignus	škodlivý, zhoubný
papiloma	nádor krycího epitelu (nezhoubný)
adenoma	nádor žláznatého epitelu (nezhoubný)
carcinoma	nádor epitelu (krycí i žláznatý) zhoubný
fibroma	nádor vazivový - pojivové tkáně (nezhoubný)
lipoma	nádor tukový - pojivové tkáně (nezhoubný)
myxoma	nádor hlenovitý - pojivové tkáně (nezhoubný)
myoma	nádor svalový - pojivové tkáně (nezhoubný)
chondroma	nádor chrupavčitý - pojivové tkáně (nezhoubný)
osteoma	nádor kostní - pojivové tkáně (nezhoubný)
sarcoma	nádor pojivové tkáně (zhoubný)
fibrosarcoma	nádor vazivový - pojivové tkáně (zhoubný)

chondrosarcoma	nádor chrupavčitý - poj. tkáně (zhoubný)
osteosarcoma	nádor kostní - pojivové tkáně (zhoubný)
glioma	nádor CNS (nezhoubný)
ganglioma	nádor gangliových buněk (nezhoubný)
neurioma	nádor nervů (nezhoubný)
meningioma	nádor mozkových plen (nezhoubný)
sarcoma	nádor pojivové tkáně (zhoubný)
leucosis	nádorovité onemocnění krvetvorné tkáně
leucaemia	lnádorovité onemocnění bílých krvinek
erythraemia	nádorovité onemocnění červených krvinek
Základní chirurgické úkony, zákroky a s nimi související pojmy	
iniectio	injekce = aplikace tekuté látky dutou jehlou do organismu (pod tlakem) parenterálně
infusio	infuze = aplikace tekuté látky dutou jehlou do organismu (vlastní hmotností) parnerálně
implantatio	implantace = aplikace tuhé látky do organismu parenterálně
punctio	punkce = odběr obsahu tělní dutiny a nebo tkáně organismu (dudou jehlou)
excisio	odstranění celé léze (porušené tkáně), např. u kožních novotvarů
incisio	odstranění části léze (porušené tkáně)
biopsia	odebrání tkáně vpichem jehlou
sutura	šev = sešití tkání = spojení tkání švem, zpravidla za použití jehly, jehelce a šicího materiálu
cauterisatio	vysokou teplotou pálení tkáně organismu (za účelem léčby – zastavení krvácení, rozrušení tkání, aj.)
Základní chirurgické nálezy a s nimi související pojmy	
vulnus	rána, poranění = porušení celistvosti měkkých tkání organismu (kůže nebo sliznice a dalších)
inflammatio	zánět
combustio	popálenina = narušení až destrukce tkáně vzniklá účinkem vysoké teploty
congelatio	omrzlina = narušení až destrukce tkáně vzniklá účinkem nízké teploty
decubitus	proleženina = lokální nekróza kůže i hlubších vrstev, vznikající při ležení (stlačení kůže a další tkáně mezi podložku a tvrdou část těla, např. kostní výstupek)
commotio (cerebri)	otřes (mozku) = po nárazu nebo úderu na hlavu (je jen klinický nález)
compresio	stlačení tkáně v důsledku hematomu, narušení kosti aj.
contusio	zhmožděnina = porucha tkání způsobená tlakem (porušení cév, svalů, vaziva)
distorsio	podvrknutí = porucha tkání vzniklá přechodným abnormálním oddálením kloubních ploch od sebe
luxatio	vykloubení = porucha tkání vzniklá trvalým abnormálním oddálením kloubních ploch od sebe

fractura	zlomenina = přerušeni souvislosti tvrdých tkání v organismu
hernia	kýla = výstup orgánu nebo jeho části z dutiny, ve které jsou normálně uloženy, přičemž výstelka dutiny a kůže zůstanou neporušeny (kýlní branka, kýlní vak, kýlní obsah)
prolapsus	výhřez = vystoupení orgánu nebo jeho části z polohy, ve které jsou normálně uloženy, přičemž výstelka dutiny je porušena (výhřez uzavřený) a nebo je porušena i kůže (výhřez otevřený)
ruptura	roztrhnutí = částečné nebo úplné přerušeni souvislosti tkáně, způsobená tahem (porušeni cév, nervů, tkání)
cystis	cysta, váček, měchýřek = chorobně vzniklá dutina s obsahem plynným, tekutým, kašovitým
tumor	nádor (novotvar) = neregulované zmnožení tkáně
corpora aliena	cizí tělíska, cizí tělesa = cizí tělesa v organismu zvířat, která pronikla do organismu
Základní chirurgické úkony a s nimi související pojmy	
laparotomia	otevření dutiny břišní (pro přístup k orgánům)
ruminotomia	otevření bacheru
exstirpatio	vyjmutí, vytrhnutí, chirurgické vynětí, zcela odstranit
trepanatio	vytvoření otvoru vrtáním nebo vysekáváním (do kosti)
castratio	odstranění varlat u samců
sterilisatio	způsobení neplodnosti samců
decornuatio	odrohování
Pohlavní cyklus, oplození, březost a s nimi související pojmy	
oestrus	řije, pohlavní touha, pud
ovulatio	uvolnění zralého vajíčka z vaječníku
fecundatio	oplození
implantatio	spojení embrya s endometriem dělohy
fertilisatio	plodnost = schopnost zabřezávat, schopnost rodit zdravá mláďata
graviditas	březost, stav se změnami organismu vhodnými pro vývoj embrya a následně plodu v matce
pseudograviditas	zdánlivá březost, falešná březost – tj. nebřezí samice vykazující příznaky březosti
spermium	spermie
ovum	vajíčko
zygota	oplozená vaječná buňka po splynutí vajíčka a spermie
morula	vývojové stádium kulovitého tvaru podobné moruši vzniklé dělením zygoty
blastula	vývojové stádium vyvinuté z moruly obsahující dutinu naplněnou tekutinou
gastrula	vývojové stádium obsahující dva zárodečné listy
embryon	zárodek
Plod, porod a poporodní období a s nimi související pojmy	
fetus	plod

abortus	zmetání, potrat = vypuzení plodu z dělohy neschopného extrauterinního života
partus prematurus	předčasný porod
mumificatio fetus	odumřelý plod v děloze - zadržen a dehydratován
maceratio fetus	odumřelý plod v děloze - zadržen, rozpadá se tkáň plodu na hustou nahnědlou zápachající nekrotickou hmotu
putrescentia fetus	hniloba plodu – odumřelý plod v děloze - zadržen, rozpadá se tkáň na hnilobnou hmotu
emphysema fetus	odumřelý plod - v děloze zadržen, rozpadá se tkáň plodu s hromaděním plynu v tělních dutinách a v podkoží plodu
partus	porod = vypuzení plodu z těla matky
tokos	porod
dystokia	ztížený porod
dystokia materna	ztížený porod způsobený matkou
dystokia fetalis	ztížený porod způsobený plodem
sectio caesarea conservativa	císařský řez (bez odstranění dělohy) = vybavení plodu z matky mimo porodní cesty po otevření dutiny břišní (laparotomie) a otevření dělohy
sectio caesarea radicalis	císařský řez s odstraněním gravidní dělohy = vybavení celé dělohy a plodu z matky mimo porodní cesty po otevření dutiny břišní (laparotomie) vytětím celé dělohy
hysterotomie	otevření dělohy např. pro vybavení plodu císařským řezem
hysterectomie	odstranění dělohy z těla matky např. při perimetritis, sepsi aj.
puerperium	období navazující bezprostředně na porod do doby ukončení involučních změn (vulva, děloha, vejcovod, i ovaria zaujmou svoji původní polohu)
Poruchy související s pohlavním aparátem a s nimi související pojmy	
nymphomania	nymfomanie = chorobně zvýšený samičí pud, zvýšené a přetrvávající vnější příznaky říje včetně ochoty k páření, zpravidla bez ovulace (zpravidla z důvodu cyst na vaječniku)
hermaphroditismus	hermafroditismus = přítomnost ovarii i testis nebo ovaritestis a zevních orgánů obou pohlaví různého stupně u jedince
freemartinismus	přítomnost ovaritestis a zevní pohlavní orgány samičí – vzniká u samic z různopohlavních dvojčat – tyto jalovice z různopohlavních dvojčat byly vykrmovány pro své chutné maso a poráženy na svátek svatého Martina
Poporodní poruchy u mláďat a s nimi související pojmy	
hypoxia neonatorum	přidušení mláďete, nedýchá, srdeční činnost zachovalá
omphalophlebitis	zánět pupku, projev : vřed nebo zduřelý pupek (kolek) a pak zánět přechází na peritoneum a vzniká septikémie i pyémie
Poruchy pohlavního aparátu samic a s nimi související pojmy	
ovaritis = oophoritis	zánět ovaria
salpingitis	zánět vejcovodu
metritis	zánět dělohy

endometritis	zánět endometria
cervicitis	zánět krčku děložního (společně s endometritidou)
vaginitis	zánět vaginy
vulvitis	zánět vulvy (stydkých pysků)
Poruchy pohlavního aparátu samců a s nimi související pojmy	
orchitis	zánět varlat
epididymitis	zánět nadvarlat
deferentitis	zánět ductus deferens
vesicalitis seminalis	zánět semenných váčků
funiculitis	zánět semenného provazce
prostatitis	zánět prostaty
balanitis	sliznice penisu
posthitis	zánět sliznice předkožky
priapismus	dlouhotrvající erekce
phimosi	nemožnost vysunutí penisu zúžením otvoru preputia
paraphimosi	nezasunutí vysunutého penisu zpět do preputia
prolapsus penis	výhřez penisu – při obrně nervu
cryptorchismus	zadržení varlete při sestupu (abdominální, inquinální)
Vyšetřování zvířat, trias a s nimi související pojmy	
anamnesis = anamnéza	předchorobí
status praesens	současný, přítomný stav
adspectio = adspekce	vyšetřování zrakem
palpatio = palpace	vyšetřování pohmatem
percussio = perkuse	vyšetřování poklepem
auscultatio = auskultace	vyšetřování poslechem
olfactatio = olfaktace	vyšetřování čichem
tachypnoe	zvýšení dechové frekvence
bradypnoe	zpomalení dechové frekvence
tachycardia	zvýšení srdeční frekvence
bradycardia	zpomalení srdeční frekvence
pulsus frequens	zrychlený pulz
pulsus rarus	zpomalený pulz
febris	horečka
hyperthermia	přehřátí
hypothermia	podchlazení
Poruchy kůže a srsti a s nimi související pojmy	
anemia cutis	bledé zbarvení kůže
hyperemia cutis	zarudlé zbarvení kůže
erythema cutis	erytém = zčervenání kůže (hyperemie, pod tlakem prstů mizí)
cyanosis cutis	modravé zbarvení kůže
icteria cutis	žlutavé zbarvení kůže
hyperhidrosis	zvýšené vylučování potu
hypohidrosis	snížené vylučování potu

serbohœa	zvýšené vylučování mazu
hyposteatosi cutis	snížené vylučování mazu
pruritus	svědění
urtica	kopřivka, vyrážka na povrchu kůže
oedema	otok, hromadění tkáňového moku v tkáni (transudát)
emphysema	hromadění vzduchu v kůži (např. vlivem mikrobiální činnosti)
elephantiasis	chorobné zduření kůže a podkožní tkáně (např. při poruše odtoku mízního moku)
macula	skvrna = změna barvy kůže, není vyvýšená nad povrch kůže
papula	pupenec = vyvýšení kůže vyplněné
vesicula	puchýř = vyvýšení kůže vyplněné tekutinou (exudátem)
pustula	neštovička = vyvýšení kůže vyplněné hnisem
ulcus	vřed = dutina vyplněná hnisem s vývodem ven
carbunculus	karbunkul, uhlák = hnisavý ložiskový zánět kůže
furunculus	furunkul = hnisavý zánět kolem chlupového váčku
efflorescentia	eflorescence = změna na kůži, porušení kůže
eczema	ekzém, lišej = lehký povrchový zánět kůže vyvolaný často alergií
exanthema	změna na kůži, výkvět, vyrážka, bolák
cicatrix	jizva
hyperkeratosis	zvýšená keratinizace kůže (doprovází ji ztlustění kůže)
hypokeratosis	zvýšená keratinizace kůže
parakeratosis	změněná keratinizace kůže (doprovází ji zčervenání a pupence)
dermatitis	zánět kůže
Poruchy oka a s nimi související pojmy	
exophthalmus	bulbus vysunut z očníce dopředu
endophthalmus	bulbus vsunut do očníce dozadu
nystagmus	záškuby, rytmické pohyby bulbů
strabismus	šilhání
miosis	zúžení zorničky
mydriasis	rozšíření zorničky
glaucoma	zelený zákal oční (glaukos = ř. zelenomodrý)
leucoma (corneae)	bílý zákal rohovky po zánětech, ránách, vředech (leukos = ř. bílý)
cataracta (lentis)	šedý zákal čočky – pro poranění oka, po zánětech, senilní
ablatio (retinae) = ablace	odloučení, odchlípení sítnice – při traumatech, tlaku exudátu aj.
prolapsus (palpebrae tertiæ)	výhřez třetího víčka
inversio (palpebrae tertiæ)	obrácení k, stočení třetího víčka (stočení volného okraje třetího víčka k bulbu)
eversio (palpebrae tertiæ)	obrácení od, vyvrácení třetího víčka (vyvrácení volného okraje třetího víčka od bulbu)
entropium (palpebrae)	vchlípení víčka k bulbu přilehá kůže víčka na bulbus oční
ectropium (palpebrae)	vychlípení víčka, vyvrácení víčka od bulbu očního
ptosis	sklesnutí horního víčka
blepharospasmus	křeč víčka křečí kruhového svalu víček

blepharitis	zánět víčka
conjunctivitis	zánět spojivky
Poruchy ucha a s nimi související pojmy	
otitis externa	zánět vnějšího ucha
otitis media	zánět středního ucha
otitis interna	zánět vnitřního ucha
Poruchy krve, krváceniny a s nimi související pojmy	
anemia	snížení počtu červených krvinek
haemoglobinemia	uvolnění hemoglobinu z červených krvinek
leucocytosis	zvýšení počtu leukocytů
leucopaenia	snížení počtu leukocytů
trombocytosis	zvýšení počtu trombocytů
trombopaenia	snížení počtu trombocytů
leucosis	leukosa, nádorovité onemocnění krvetvorné tkáně
leucaemia	leukemie, nádorovité onemocnění bílých krvinek
erythraemia	erytremie, nádorovité onemocnění červených krvinek
haemorrhagia	krvácenina
petechia	tečkovité krvácení
purpura	mnohočetné tečkovité krvácení
vibices	čárkovité krváceniny
ecchymosis	nepřavidelné plošné tečkovité krvácení)
haematoma	výron krve do tkáně, podlitina
oedema	otok, hromadění tkáňového moku v tkáni (transudát)
diathesis	náklonnost k určité chorobě
diathesis haemorrhagica	krváčovost, sklon ke krvácení
Poruchy srdce a oběhového systému a s nimi související pojmy	
systola	stažení srdečního svalu
diastola	povolání srdečního svalu
extrasystola	předčasné stažení srdečního svalu
arythmia	nepřavidelnost rytmu srdeční činnosti
fibrillatio	velmi rychlé nepřavidelné stahy, míhání, fibrilace
insufficiencia cordis	nedostatečnost, selhání srdeční
infarctus	odumření tkáně po zamezení přívodu krve
pericarditis	zánět perikardu
myocarditis	zánět myokardu
endocarditis	zánět endokardu
haemopericard	krv v perikardiální dutině
aneurysma	rozšíření cévy se změnami ve stěně cévy
varix	nestejnoměrné rozšíření žil se změnou stěny
stenosis	zúžení cévy se změnami ve stěně cévy
arteriosclerosis	kornatění tepen, ztvrdnutí tepenné stěny a zúžení průsvitu
arteritis	zánět arterie
phlebitis	zánět žil

omphalophlebitis	zánět pupeční žíly
Poruchy lymfatického systému a s nimi související pojmy	
lymphadenitis	zánět lymfatických uzlin
lymphangitis	zánět lymfatických cév
Poruchy sleziny, Fabricovy bursy a s nimi související pojmy	
lienitis	zánět sleziny
splenitis	zánět sleziny
splenomegalia	zvětšení sleziny
bursitis	zánět bursy fabricii
Poruchy dýchacího systému a s nimi související pojmy	
respiratio	dýchání
apnoe	nedýchání, zástava dechu
bradypnoe	zpomalené dýchání
polypnoe	zvýšené dýchání
dyspnoe	dušnost, ztížené, namáhavé dýchání
asphyxia	dušení z nedostatku vzduchu
aspiratio	vdechnutí např. tekutých nebo tuhých látek do průdušnice, plic
epistaxis	krvavý výtok z nosu
tussis	kašel
rhinitis	zánět dutiny nosní
sinusitis	zánět paranasálních dutin
laryngitis	zánět hrtanu
tracheitis	zánět průdušnice
bronchitis	zánět průdušek
pneumonia	zánět plic
oedema pulmonum	otok plic
emphysema pulmonum	rozedma plic
atelectasis	nevzdušnost plic - nedostatek vzduchu v plicích
aerocystitis	zánět vzdušných vaků u ptáků
pleuritis	zánět pleury (poplicnice)
pneumothorax	vzduch v pleurální dutině
haemothorax	proniknutí krve do pleurálního vaku
hydrothorax	nahromadění transudátu v pleurálním vaku
pyothorax	nahromadění hnisu v pleurálním vaku
Poruchy trávicího systému a s nimi související pojmy	
anorexia	nechutenství, ztráta chuti k jídlu
inappetencia	nechutenství, potlačení chuti
indigestia	porucha trávení
polyphagia	chorobně zvýšená chuť k jídlu
eructatio	krkání
regurgitatio	vracení se potravy do hltanu
vomitus	zvracení

pandiculatio	zívání
ructutio	krkání
salivatio	slintání
ptyalismus	zvýšené vylučování slin
stomatitis	zánět dutiny ústní
glositis	zánět jazyka
periodontitis	zánět ozubice
sialoadenitis	zánět slinné žlázy
pharyngitis	zánět hltanu
oesophagitis	zánět jícnu
ingluvitis	zánět volete
gastritis	zánět žaludku
reticulitis	zánět čepce
ruminitis	zánět bachoru
omasitis	zánět knihy
abomasitis	zánět slezu
tympania	nadmutí
ruptura	prasknutí, přetržení
dilatatio	rozšíření
enteritis	zánět střev (bez bližší lokalizace)
duodenitis	zánět dvanáctníku
jejunitis	zánět lačníku
ileitis	zánět kyčelníku
typhlitis	zánět slepého střeva
colitis	zánět tlustého střeva
proctitis	zánět konečníku
sinusitis paraanalís	zánět paraanálních váček psa
prolapsus	vystoupení střev mimo dutinu břišní i mimo peritoneum a nebo i mimo kůži (výhřez)
hernia	vystoupení střev mimo dutinu břišní ale uvnitř peritonea a uvnitř kůže (kýla)
dilatatio	rozšíření střeva po celém obvodu
diverticulum	rozšíření střeva na části obvodu
perforatio	protržení střeva
ruptura	přetržení střeva
diarrhoe	průjem
obstipatio	zácpa
melaena	krvácení do lumina střeva
peritonitis	zánět peritonea
ascites	vodnatelnost, hromadění tekutiny v dutině břišní
colica = kolika	akutní záchvatovitá bolest v břiše
torsio = torse	otočení okolo podélné osy
rotatio = rotace	otočení okolo podélné osy
flexio = flexe	ohnutím otočení okolo podélné osy
invaginatio = invaginace	vchlípení jednoho úseku do druhého
volvulus = volvulus	zauzlení (otočení kolem sebe navzájem)
incarceratio	uskřinutí (např. v kýlní brance)

strangulatio	zaškrcení (např. střeva semenným provazcem)
dilatatio = dilatace	rozšíření v celém objemu
dislocatio = dislokace	změna polohy, přemístění, posunutí
obstipatio = obstipace	zácpa, ucpání
Poruchy jater, pankreasu a s nimi související pojmy	
hepatopatia	onemocnění jater blíže neurčené
hepatosis	onemocnění jater nezápětlivé degenerativní
hepatodystrophia	degenerace jater
cirrhosis	ztvrdnutí orgánu tvořením vaziva (jater)
steatosis	hromadění tuku v orgánu (jater)
hepatitis	zápět jater
icterus	žloutenka
cholecystitis	zápět žlučového měchýře
cholelithiasis	žlučové kameny
pancreatitis	zápět pankreatu
Poruchy močového systému a s nimi související pojmy	
insuficiencia renum	selhání ledvin
uraemia (syndrom)	toxické produkty metabolismu v krvi následkem selhání ledvin
nephropatia	blíže neurčené onemocnění ledvin
nephrosis	degenerace ledvin
nephritis	zápět ledvin
pyelitis	zápět pánvičky ledvinné
pyelonephritis	zápět pánvičky ledvinné a ledvin
pyonephritis	hnisavý zápět ledvin
pyelon	pánvička (ledvinná)
pyon	hnis
ureteritis	zápět močovodů
urocystitis	zápět močového měchýře
urethritis	zápět močové roury
retentio urinae	zadržování moči
dysuria	ztížené močení
incontinentia urinae	samovolné močení
alkaliurie	zvýšené vylučování zásaditých látek moči, pH moči
aciduria	zvýšené vylučování kyselých látek, snížené pH moči
proteinuria	vylučování bílkovin moči
ketonuria	vylučování ketonových látek moči
glycosuria	vylučování glukózy moči
bilirubinuria	vylučování žlučových barviv moči
bilis	žluč
bilirubin	žlučové barvivo
haemoglobinuria	vylučování hemoglobinu moči
haematuria	vylučování krve moči
urolithiasis	kaménky močové
Poruchy nervového systému a s nimi související pojmy	

hydrocephalus	vodnatelnost mozku
compresio	stlačení
contusio	zhmoždění
comotio	otřes
encephalitis	zánět mozku
meningitis	zánět mozkových plen (obalů)
myelitis	zánět míchy
neuritis	zánět nervů
epilepsia	padoucnice, křeč. záchvaty s bezvědomím vycházející z mozku
eclampsia	křeč. záchvaty s bezvědomím vycházející z mozku spojené s dalšími stavy org.
paresis	neúplné ochrnutí, neúplná obrna
paralysis	úplné ochrnutí, obrna
apoplexia	mrtvice = náhlé selhání funkce některého orgánu
hemiplegia	obrna jedné poloviny těla
paraplegia	míšní obrna oboustranná končetin (např. dvojice hrudních končetin, nebo dvojice pánevních končetin)
insolatio	přímé ozáření (pálení) sluncem, úpal
siriasis	přehřátí bez přímého působení slunce, úžeh
excitatio = excitace	vzrušení
exaltatio	mírné vzrušení
mania	silná excitace, zuřivost
apatia	otupěnost
somnolentia	ospalost
sopor	spavost
depressio	deprese, sklíčenost, skleslost
vertigo	závrať
syncopa	přechodná a krátkodobá ztráta vědomí (následkem nedostatečného průtoku krve do mozku)
ictus	mozková mrtvice, těžký náhlý záchvat
anaesthesia	necitlivost, znecitlivění
hypoesthesia	snížená citlivost
hyperaesthesia	zvýšená citlivost
paraesthesia	změněná citlivost
algesia	vnímání bolesti
kinetosis	projevy nevolnosti (spojené s přepravou lodí, letadlem, autem)
Poruchy kostí, kloubů a s nimi související pojmy	
cretenismus	nepravé trpaslictví; tj. způsobené pomalým růstem kostí (při hypothyreóze)
nanosomia	pravé trpaslictví, tj. způsobené celkovým malým růstem (např. dáno geneticky)
cyphosa	vyklenutí páteře dorsálně
lordosa	prohnutí páteře ventrálně
scoliosa	vybočení páteře do strany
osteopatia	onemocnění kosti bez bližšího určení
ostitis	zánět kosti (kostní tkáň)

myelitis	zánět kostní dřeně (také zánět míchy)
osteomyelitis	zánět kosti jako celku
periostitis	zánět periostu
arthropatia	onemocnění kloubů bez bližšího určení
arthrosis	nezánětlivé degenerativní onemocnění kloubů, zpravidla spojené s deformací kloubů
arthritis	zánětlivé onemocnění kloubů, zpravidla na synoviální membráně
Poruchy svalů a s nimi související pojmy	
ataxia	porucha koordinace pohybů, svalové ochabnutí
spasmus	sevření, (křečovitě) stažení svalů
trismus	trvalé (křečovitě) stažení žvýkacích svalů
tetania	křečovitě záchvaty některých skupin svalů
tonus	svalové napětí
clonus	škubání svalové, cukání (kontrakce jednotlivých svalových svazků)
tremor	chvění, třesavka
myopatia	onemocnění svalů bez bližšího určení
myodystrofia	degenerace svalu, změna ve svalu – vzhledu i funkce (vlivem změny metabolismu)
myositis	zánět svalu
Poruchy šlach a s nimi související pojmy	
ruptura	přetržení (šlachy)
tendinitis	zánět šlachy
tendovaginitis	zánět šlachové pochvy
bursitis	zánět tíhového váčku
Poruchy paznehtu, kopyta, drápu a s nimi související pojmy	
pododermatitis	zánět škůry kopyta, paznehtu
claudicatio	kulhání
immobilisatio = imobilizace	znehýbnění
Poruchy mléčné žlázy a s nimi související pojmy	
agalactia	neprodukování mléka
hypogalactia	snížená produkce mléka
mastitis	zánět mléčné žlázy
galactophoritis	zánět vývodných cest mléčné žlázy
theilitis	zánět struku
retencia lactis	zadržování mléka
incontinentia lactis	spontánní odtok mléka
Odolnost organismu a s ní související pojmy	
immunitas	odolnost organismu proti cizorodým látkám
immunisatio	imunizace, získání odolnosti proti chorobě

vaccinatio	očkování, podávání vakcíny (původně označení pro očkování kravskými neštovicemi k získání odolnosti proti pravým neštovicím)
vaccina	očkovací látka vyvolávající v organismu tvorbu protilátek (původně neštovička po očkování kravskými neštovicemi)
immunosuppressia	přechodné snížení aktivity imunitního systému, potlačení odolnosti organismu
immunodeficientia	přetrvávající snížení aktivity imunitního systému, nedostatečná odolnost organismu
allergia	přecitlivělost
anaphylaxia	přecitlivělost po předchozí senzibilizaci
Celkové poruchy a s nimi související pojmy	
sepsis	zaplavení organismu mikroorganismy
septicaemia	zaplavení krve mikroorganismy
pyaemia	zaplavení krve mikroorganismy způsobujícími hnisavé záněty
pyon	hnis
toxicosis	otrava = onemocnění způsobené jedy
toxemia	přítomnost toxinů v krvi
Metabolické poruchy a s nimi související pojmy	
cachexia	výrazná vyhublost, vysílení, sešlost
obesitas	nadměrné ukládání tuku v podkožním vazivu i jiných částech těla
steatosis	ztučnění = porucha metabolismu tuku zahrnující výraznou tukovou dystrofií buněk
hyperproteinemia	zvýšení bílkoviny v krvi
hypoproteinemia	snížení bílkoviny v krvi
uraemia	zvýšení škodlivých metabolitů v krvi v důsledku poruchy funkce ledvin
hyperuraemia	zvýšení močoviny v krvi
hypouraemie	snížení močoviny v krvi
uricaemia	zvýšení kyseliny močové v krvi
hyperglycaemia	zvýšení glukózy v krvi
hypoglycaemia	snížení glukózy v krvi
ketosis	onemocnění : zvýšený obsah ketolátek v krvi (ketonémie) a následně v moči (ketonurie), jako důsledek nerušeného odbourávání tuků, a tím vzniku ketolátek v organismu
myoglobinuria	vylučování myoglobinu (svalového barviva) močí, při velkém zatížení svalů (s dostatkem glykogenu ve svalech) dochází k odbourávání na kyselinu mléčnou s acidózou buněk a tím pak změnou ve svalových buňkách a k vyplavování myoglobinu (u koní)
rachitis	neschopnost ukládat Ca a P v kostech, deformace kostí u mladých zvířat
osteomalacia	dekalifikace normální kosti a její měknutí u starších zvířat
osteoporosis	úbytek kostní tkáně

osteofibrosis	odbourávání kostní tkáně a její nahrazení vazivovou tkání
osteoarthritis	degenerace kloubní chrupavky vedoucí k ztuhnutí kloubu
hypercalcemia	zvýšení Ca v krvi
hypocalcemia	snížení Ca v krvi
hyperphosphatemia	zvýšení P v krvi
hypophosphatemia	snížení P v krvi
paresis puerperalis	poporodní částečná obrna (= mléčná horečka) = hypokalcémie a hypofosforémie v důsledku poporodního stavu
hypermagnesiemia	hypermagneziémie = zvýšení Mg v krvi
hypomagnesiemia	hypomagneziémie, pastevní tetanie (trávnová tetanie) = pokles hořčíku v krvi a následné křeče (tetanické) svalů (u přežvýkavců)
anemia	anemie = snížení počtu červených krvinek v krvi v důsledku nedostatku železa v organismu pro vytváření hemoglobinu (Fe je součástí hemoglobinu)
hypovitaminosis	hypovitaminóza = snížený obsah vitamínu v organismu
dehydratio	dehydratace = úbytek vody v organismu v důsledku patologických stavů
acidosis	acidóza = pokles pH krve v důsledku zvýšeného obsahu H ⁺ iontů v krvi, změnou metabolismu nebo narušeným dýcháním (hypopnoe)
alcalosis	alkalóza = vzestup pH krve v důsledku sníženého obsahu vodíkových iontů v krvi, změnou metabolismu nebo narušeným dýcháním (polypnoe)
indigestia rumini	bachorová indigesce = porucha trávení v bachoru narušení mikroflóry v předžaludcích (pokles počtu některých bakterií)
tympania rumini	bachorová tympanie = roztažení bachoru nahromaděním plynu nebo pěny v bachoru při poruše trávení v bachoru
acidosis rumini	bachorová acidóza = pokles pH krve v důsledku zvýšeného obsahu H ⁺ iontů v bachoru, změnou metabolismu
alcalosis rumini	bachorová alkalóza = vzestup pH krve v důsledku sníženého obsahu vodíkových iontů v krvi, změnou metabolismu
putrescentia rumini	bachorová hniloba = pokročilá bachorová alkalóza s rozvojem hnilobné mikroflóry v bachoru
diabetes mellitus	cukrová úplavice, diabetes (cukrovka) = pankreas (Langerhansovy ostrůvky) neprodukuje dostatek inzulínu, nadměrné množství glukosy v krvi a v moči
diabetes insipidus	močová úplavice, žíznivka = nedostatek antidiuretického hormonu (vasopresinu) vede k nadměrnému vylučování vody z organismu močí (nadměrné množství moči)
hyperthyreosis	produkce nadbytku hormonů štítné žlázy
hypothyreosis	nedostatečná produkce hormonů štítnou žlázou
hypercorticismus	nadměrná funkce kůry nadledvin
hypocorticismus	nedostatečná funkce kůry nadledvin
Kříšení, utracení a s nimi související pojmy	
resustitatio	kříšení

euthanasia = eutanázie	bezbolestné utracení
Léčiva, jejich aplikace a s nimi související pojmy	
dosis	dávka = množství léku, které se podává pacientovi
dosis singula	dávka jednotlivá
dosis pro die	dávka na jeden den
dosis pro cura	dávka pro léčbu
dosis minimalis	dávka nejmenší, po které se projeví její účinky
dosis maximalis	dávka největší, po které se ještě neprojeví toxické účinky
per os	ústí = p.o.
per rectum	konečníkem = p. rect.
intra venam	do žíly = iv.
intra arteriam	do arterie = ia.
epi derma	na kůži = epikutánně
intra derma	do kůže
sub cutem	pod kůži (podkožně) = sc.
intra muscolum	do svalu = im.
intra peritoneam	do dutiny břišní = ip.
Léčiva a jejich účinky a s nimi související pojmy	
antiseptica	látky působí proti mikrobům v živém organismu
antivirotica	látky působící proti virům
antibiotica	látky působící proti bakteriím
antimycotica	látky proti plísním
antiparasitica	látky působící pro parazitům
antiprotozoica	léčiva proti prvokům
anticoccidica	léčiva proti kokcidiím
anthelmintica	léčiva proti helmintům
antiarthropoidica	léčiva proti členovcům
narcotica	látky vyvolávající celkové znecitlivění
hypnotica	látky vyvolávající spánkový stav
sedativa	látky uklidňující (použití při patologickém vzrušení)
neuroplegica	látky potlačující psychotické symptomy (proti agresivitě)
ataractica	látky potlačující psychotické symptomy (proti úzkosti, strachu)
tranquilisantia	látky uklidňující
analgetica (anodyna)	látky zmírňující bolest
antipyretica	látky snižující horečku
analeptica	látky posilující, tj. zvyšující dráždivost některých center CNS
anaestetica	látky vyvolávající místní znecitlivění
parasympatotropica	látky ovlivňující orgány inervované parasympatickým nerv. syst.
parasympathomimetica	látky povzbuzující parasympatický nervový systém
parasympatholytica	látky blokující parasympatický nervový systém
sympatotropica	látky ovlivňující orgány inervované sympatickým nerv. syst.
sympathomimetica	látky povzbuzující sympatický nervový systém
sympatholytica	látky blokující sympatický nervový systém
ganglioplegica	látky brzdící vegetativní nervové vzruchy na gangliích, blokují je
myorelaxantia	látky ochrnující (uvolňující) kosterní svalstvo

spasmolytica	látky uvolňující křeče hladkého svalstva
antiphlogistica	látky působící proti zánětům
antiallergica	látky působící proti zánětům
antihistaminica	látky zmírňující účinky nadměrného množství histaminu
antipyretica	látky působící proti horečce
cardiotonica	látky upravující srdeční činnost (systola a diastola vydatnější)
hypertensiva	zvyšují krevní tlak
hypotensiva	snižují krevní tlak
vasodilatantia	látky působící roztahování cév
vasoconstringentia	látky působící zužování cév
haemostatica	látky zvyšující srážlivost krve
anticoagulantia	látky snižující srážlivost krve
analeptica	látky povzbuzující dýchání
antitussica	látky tlumící kašel
expectorantia	látky napomáhající odkašlávání
ruminantia	látky podporující pohyby předžaludku
stomachica	látky podporující motorickou i sekreční činnost žaludku
antacida	látky neutralizující HCl v žal. obsahu
cholagoga	látky zvyšující tvorbu žluči
emetica	látky vyvolávající zvracení
antiemetica	látky tlumící zvracení
adstringentia	látky srašťující povrch sliznic, sliznice není pak tak dráždivá
laxantia	látky vyvolávající defekaci až průjem
obstipantia	látky zastavující průjem
antidiarrhoica	látky proti průjmům
spasmolytica	látky uvolňující křečové stavy hladkého svalstva
diuretica	látky zvyšující vylučování vody z organismu
antidiuretica	látky snižující vylučování vody z organismu
uterotonica	látky zvyšující kontrakce dělohy
uterorelaxantia	látky snižující kontrakce dělohy
aphrodisiaca	látky zvyšující pohlavní pud
antiphlogistica	látky působící protizánětlivě
keratolytica	látky změkčující až odstraňující zrohovatělé vrstvy kůže
keratoplastica	látky podporující keratogenní činnost kůže
epitheliantia	látky podporující epitelizaci ran
granulantia	látky podporující granulaci ran
rubefacientia	látky na kůži vyvolávají překrvení (kafrový líh)
resorbentia	látky na kůži vyvolávají lepší vstřebávání
vesicantia	látky silně dráždící, vedoucí k puchýřům
detoxicantia	látky odstraňující, zneškodňující jedovaté látky
antidota	látky působící proti látce způsobující otravu
cytostatica	látky zastavující růst buněk (nádorovitých)
Zvířata s nimi související pojmy	
Bo. = bos	skot
Cp. = capra	koza
Ov. = ovis	ovce

Su. = sus, suis	prase
Eq. = equus	kůň
C. = canis	pes
Fe. = felis	kočka
Cun. = cuniculus	králík
G. = gallus	slepice
M. = meleagris	krůta, krocan
An. = anas	kačena
Ans. = anser	husa
Apis	včela
Hipokratovo pojetí lékařství	
podstata nemoci	nerovnováha v organismu
vysvětlení nemoci	přirozená příčina
rozpoznání nemoci	anamnéza, pozorování, celkové vyšetření
léčení nemoci	správný životní styl, mírnění příznaků, odstranění příčiny
prognóza nemoci	odhad vývoje nemoci na základě minulosti a přítomnosti životního stylu, příznaků nemoci a příčiny nemoci
Etické zásady v lékařství	
altruismus	motivace lékařského povolání - 1. Hipokratova zásada
znalosti lékařské	základ lékařského povolání - 2. Hipokratova zásada
prospěch pacienta	cíl lékařského povolání - 3. Hipokratova zásada
zákaz ubližování	pozitivnost postupů lék. povolání - 4. Hipokratova zásada
zákaz usmrcování	působení proti smrti v lék. povolání - 5. Hipokratova zásada
ochrana pacienta	dobro v lékařském povolání - 6. Hipokratova zásada
tajemství lékařské	důvěra v lékařské povolání - 7. Hipokratova zásada
čistota lékařská (morální)	etický princip lékařského povolání - 8. Hipokratova zásada
lékařský slib	závaznost lékařských zásad - 9. Hipokratova zásada
úcta k učiteli lékařství	vztah úcty k těm co učí lékařství jiné - 10. Hipokratova zásada
zákaz chirurgie	neprovádění krvavých zákroků - 11. Hipokratova zásada
Vybrané nemoci skotu	
Aphthae epizooticae	Slintavka a kulhavka
Pestis bovina	Mor skotu
Pleuropneumonia contagiosa bovim	Plicní nákaza skotu
Stomatitis vesicularis	Vezikulární stomatitida
Dermatitis nodularis	Nodulární dermatitida
Morbus Aujeszky	Aujezského choroba
Lyssa, rabies	Vzteklina
Tuberculosis	Tuberkulóza
Pseudotuberculosis	Pseudotuberkulóza
Paratuberculosis	Paratuberkulóza
Brucellosis	Brucelóza

Leucosis enzootica bovim	Enzootická leukóza skotu
Rhinotracheitis infectiosa bovim	Infekční rinotracheitida skotu
Febris catarrhalis ovium	Katarální horečka ovcí
Botulismus	Botulismus
Tetanus	Tetanus
Anthrax	Antrax
Gangrena emphysematosa	Sněť šelestivá
Oedema malignum	Maligní edém
Leptospirosis	Leptospiróza
Salmonellosis	Salmonelóza
Listeriosis	Listerióza
Actinomycosis	Aktinomykóza
Actinobacillosis	Aktinobacilóza
Necrobacillosis	Nekrobacilóza
Mycoplasmosis	Mykoplasmóza
Pasteurellosis	Pasterelóza
Keratoconjunctivitis infectiosa bovim	Infekční keratokonjunktivitida skotu
Coryza gangraenosa bovim	Zhoubná katarální horečka , hlavnička
Variola vaccina	Kravské neštovice
Varicellae	Nepravé neštovice
Diarrhoea virosa bovim	Slizniční nemoc skotu
Papillomatosis bovis	Papilomatóza skotu
Mastitis	Mastitida
Trichophytiasis	Trichofytóza
Mycosis	Mykóza
Mycotoxicosis	Mykotoxikóza
Protozosis	Protozoóza
Helmintosis	Helmintóza
Acarosis	Acaróza
Entomosis	Entomóza
Toxicosis	Toxikóza
Vybrané nemoci prasat	
Aphthae epizooticae	Slintavka a kulhavka
Pestis suum	Mor prasat
Pestis suum africana	Africký mor prasat
Gastroenteritis infectiosa suum	Virová gastroenteritida prasat
Anthrax	Antrax
Morbus Aujeszky	Aujeszkého choroba
Lyssa, rabies	Vzteklina
Encephalomyelitis enzootica suum	Nakažlivá obrna prasat (Kloboukova nemoc)
Tuberculosis	Tuberkulóza
Brucellosis	Brucelóza
Rhusiopathia suis	Červenka prasat

Rhinitis atrophicans infectiosa suum	Infekční atrofická rinitida (sípavka)
Salmonellosis	Salmonelóza
Colienterotoxaemia suum	Koliinfekce prasat
Streptococcosis	Streptokokóza
Impetigo contagiosa suum	Nakažlivá osutina
Pneumonia enzootica suum	Enzootická pneumónie prasat
Influenta suum	Chřipka prasat
Pasteurellosis suum	Pasterelóza prasat
Listeriosis suum	Listerióza prasat
Leptospirosis	Leptospiróza
Tetanus	Tetanus
Actinomycosis	Aktinomykóza
Mastitis	Mastitida
Mycosis	Mykóza
Mycotoxicosis	Mykotoxikóza
Parasitosis	Parazitóza
Toxicosis	Toxikóza
Vybrané nemoci ovčí a koz	
Aphthae epizooticae	Slintavka a kulhavka
Variola ovina	Neštovice ovčí
Brucellosis	Brucelóza
Ecthyma contagiosum	Příměť pysková
Listeriosis	Listerióza
Agalactia contagiosa	Nakažlivá agalaktie
Enterotoxaemia infectiosa	Enterotoxémie ovčí
Chelodermatitis infectiosa	Nakažlivé kulhání
Febris catarrhalis ovium	Katarální horečka ovčí
Tetanus	Tetanus
Actinomycosis	Aktinomykóza
Mastitis	Mastitida
Mycosis	Mykóza
Mycotoxicosis	Mykotoxikóza
Parasitosis	Parazitóza
Toxicosis	Toxikóza
Vybrané nemoci drůbeže	
Pestis avium	Klasický mor drůbeže
Morbus newcastle	Pseudomor drůbeže
Variola avium	Ptačí neštovice
Leucosis gallinarum	Leukóza drůbeže
Morbus Marek	Markova choroba
Ornithosis	Ornitóza
Hepatitis infectiosa anatum	Virová hepatitida kachňat
Bronchitis infectiosa avium	Infekční bronchitida slepic

Laryngotracheitis infectiosa gallinarum	Infekční zánět hrtanu a průdušek slepic
Bursitis infectiosa	Infekční bursitida kuřat
Cholera avium	Cholera drůbeže
Typhus avium	Tyfus drůbeže
Salmonellosis avium	Salmonelóza drůbeže (paratyfus)
Tuberculosis avium	Tuberkulóza drůbeže
Mycoplasmosis avium	Mykoplazmóza drůbeže
Mycosis	Mykóza
Mycotoxicosis	Mykotoxikóza
Parasitosis	Parazitóza
Toxicosis	Toxikóza
Vybrané nemoci koní	
Pestis equorum	Mor koní
Malleus	Vozhřivka
Aneamia infectiosa equorum	Nakažlivá chudokrevnost koní
Exanthema coitale vesiculosum	Hřebčí nákaza
Tetanus	Tetanus
Coryza contagiosa equorum	Hřiběcí
Polyarthritis infectiosa	Ochroma hřibat
Influenta equorum	Influenza koní
Rhinopneumonitis virosa equorum	Virová rhinopneumonitida
Pleuropneumonia contagiosa equorum	Prsní nákaza
Mycosis	Mykóza
Mycotoxicosis	Mykotoxikóza
Parasitosis	Parazitóza
Toxicosis	Toxikóza
Vybrané nemoci psů a koček	
Lyssa, rabies	Vzteklina
Febris canum contagiosa	Psinka (FCC)
Hepatitis contagiosa canis	Infekční hepatitida psů (HCC)
Parvovirosis	Parvoviróza psů
Panleucopenia infectiosa felium	Panlekopenie koček
Feline infectious peritonitis	Infekční peritonitida koček
Leucosis felium	Virová leukemie koček
Feline immunodeficiency virus infection	Virová imunodeficience koček
Morbus Aujeszky	Aujeszského choroba
Leptospirosis	Leptospiróza
Lyme disease	Lymská borrelióza
Tetanus	Tetanus

Salmonellosis	Salmonelóza
Tuberculosis	Tuberkulóza
Actinomycosis	Aktinomykóza
Mycosis	Mykóza
Mycotoxicosis	Mykotoxikóza
Parasitosis	Parazitóza
Toxicosis	Toxikóza